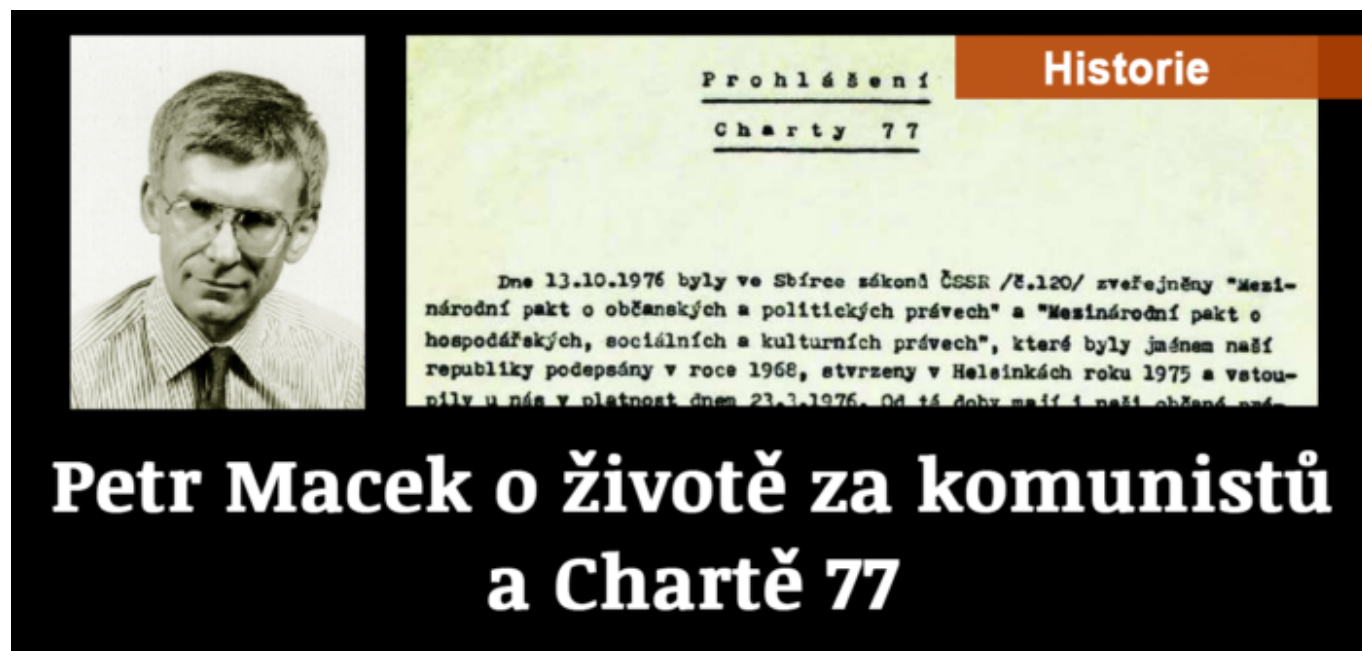

Střípky z historie: Petr Macek o životě v komunistickém režimu a Chartě 77

Osobní pohled baptistického kazatele Petra Macka na tuto událost i na jeho vztah ke komunistickému režimu.

Střípky z historie

Petr Macek o životě v komunistickém režimu a Chartě 77

Článek [Prohlášení Ústřední rady starších BJB k Chartě 77](#) zmiňuje, že se Ústřední rada starších Bratrské jednoty baptistů v ČSSR nepřipojila k signatářům Charty 77, která se zastávala náboženských a občanských svobod.

Svým prohlášením k Chartě 77 z 24. ledna 1977 nenaplnila baptistickou zásadu svobodu svědomí, ze které vychází úsilí baptistů o náboženskou a politickou svobodu ve společnosti.

ProhlášeníCharty 77

Dne 13.10.1976 byly ve Sbírce zákonů ČSSR /č.120/ zveřejněny "Mezinárodní pakt o občanských a politických právech" a "Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech", které byly jménem naší republiky podepsány v roce 1968, stvrzeny v Helsinkách roku 1975 a vstoupily u nás v platnost dnem 23.3.1976. Od té doby mají i naši občané právo a náš stát povinnost se jimi řídit.

Svobody a práva lidí, jež tyto pakty zaručují, jsou důležitými civilizačními hodnotami, k nimž v dějinách směřovalo úsilí mnoha pokrokových sil, a jejich uzákonění může významně pomoci humánnímu vývoji naší společnosti.

Vítáme proto, že Československá socialistická republika k těmto paktům přistoupila.

Jejich zveřejnění nám ale zároveň s novou naléhavostí připomíná, kolik základních občanských práv platí v naší zemi zatím - bohužel - jen na papíře.

Zcela iluzorní je například právo na svobodu projevu, zaručované článkem 19 prvního paktu:

Desítkám tisíc občanů je znemožněno pracovat v jejich oboru jen proto, že zastávají názory odlišné od názorů oficiálních. Jsou přitom často objektem nejrozmanitější diskriminace a šikanování ze strany úřadů i společenských organizací; zbavení jakékoli možnosti bránit se, stávají se prakticky oběťmi apartheidu.

Statisícům dalších občanů je odpírána "svoboda od strachu" /preambule prvního paktu/, protože jsou nuceni žít v trvalém nebezpečí, že projeví-li své názory, ztratí pracovní a jiné možnosti.

Ve zmíněném článku se dále uvádí:

Petr Macek, kazatel pankráckého sboru, který byl na tomto setkání přítomen, se podle zápisu v *Archivu bezpečnostních složek* vyjádřil v tom smyslu, že nemůže odsoudit něco, co nečetl a pokud je to dokument, který hájí lidská práva, že by s ním i býval souhlasil. Tento postoj Petra Macka výrazně zvýšil napětí mezi ním a jeho příznivci a vedením Bratrské jednoty baptistů (*Archiv bezpečnostních složek, f. Svazky kontrarozvědného rozpracování - Centrála, arch. č. 684497MV*).

Osobní pohled kazatele Petra Macka na tuto událost i na jeho vztah ke komunistickému režimu a činnosti pankráckého sboru zmiňuje svědectví v projektu www.pametnaroda.cz, ze kterého citujeme:

Baptistický kazatel Petr Macek

První názory na komunistický režim si Petr, který pocházel z dělnické rodiny, utvořil po zkušenostech s matčíným bratrem – zapáleným komunistou:

„Ten mi trochu otevřel oči, protože byl naprosto nechutný. Vyčítal mým rodičům, že své děti vychovávají ve víře. Rád si k nám zašel na polévku nebo na něco k jídlu. Jedl a u toho nadával na ‚západáky‘, vyléval si zlost. Režim jsem vnímal skrze něj a tedy negativně.“

V roce 1964 měl poprvé jít k volbám, ale rozhodl se jinak:

„Režim ve mně nevyvolával souhlas a rozhodl jsem se, že k volbám chodit nebudu. Můj bratr se rozhodl stejně. Z uličního výboru nás chodili přemlouvat. Otec jim pokaždé řekl, že ‚už volil toho nahoře‘, ale nakonec jim to do urny hodil. Ale my s bráchou jsme za komunistů nikdy k volbám nešli.“

Po maturitě na gymnáziu chtěl studovat teologii na evangelické bohoslovecké fakultě.

„Oslovil mě příběh křesťanství, alternativní příběh tohoto světa, který je otevřený, do kterého lze vstoupit. A teologie ho reflektuje a dává mu smysl. Pokud existuje něco jako pravda o tomto světě, vnímal jsem ji přes tento biblický příběh. Jako pravdu o sobě, o mém okolí, o tom, o co v životě v posledku jde. Jestli je něco nad námi a jestli nás to něco někam volá, jestli nás vábí, abychom se zapojili a změnili svůj způsob života.“

On sám vnímal toto volání a rozhodl se zapojit tím, že se stane baptistickým kazatelem.

„Věděl jsem, že si volím dráhu, která bude konfrontační, protože křesťané jsou komunistům solí v očích. To mě docela bavilo.“

Baptisté byli v 50. letech vedle katolíků jednou z církevních pospolitostí, které komunistický režim pronásledoval nejvíc. Státní bezpečnost se totiž domnívala, že díky svým kontaktům v anglosaských zemích jsou infiltrováni západními agenty. V 60. letech však toto pronásledování již bylo minulostí, baptisté se na veřejnosti příliš neprojevovali a snažili se být apolitictí.

Evangelická bohoslovecká fakulta byla v té době částečně chráněna tím, že její dlouholetý děkan Josef Lukl Hromádka vystupoval navenek jako ideový spojenec komunistické moci:

„Říkal, že církev určité věci zanedbala a teď je Bůh svěřil někomu jinému. A že soudruzi to myslí dobře a musíme jim dát čas, aby ukázali, co v nich je,“ vysvětluje Hromádkovy postoje Petr Macek.

V roce 1973 se Petr Macek oženil s americkou občankou Harriet Gilbertovou. Pro Petra Macka měl sňatek s americkou občankou jeden bezprostřední důsledek:

„Okamžitě mi zabavili pas. Myslel jsem, že když mám americkou manželku, budu moci navštívit její rodinu. Požádal jsem o výjezdní doložku. Napsali mi, že se musím dostavit s cestovním pasem, a tam mi ho vzali. Později mi přišlo vyrozumění, že není ve státním zájmu, abych byl držitelem cestovního pasu. Zároveň mi ale naznačili, že pokud bych chtěl s celou rodinou emigrovat, bránit mi nebudou.“

On ale o emigraci nikdy neuvažoval: „To se nedělá. Faráři neutíkají. Ti zůstávají u svých oveček.“

V roce 1973 nastoupil jako kazatel baptistického sboru Na Topolce mezi Vyšehradem a Pankrácem. Pod jeho vedením se sbor proměňoval ve společenství i v rámci baptistické denominace dosti ojedinělé.

Jeho kázání občas navštěvovali disidenti z církevních kruhů jako Miloš Rejchrt, Tomáš Bísek, Jan Litomiský nebo Václav Malý, někdy i disidenti stojící mimo církev jako Petr Uhl či Anna Šabatová.

Jednou ze společensky alternativních aktivit byla takzvaná setkání „třicátníků“ (ve skutečnosti ovšem toto věkové vymezení bylo jen formální). Šlo o pravidelná setkávání za účelem duchovního vzdělávání a intelektuálně-duchovních diskusí, na něž byli zváni i prominentní disidenti jako Petr Pithart, Radim Palouš, Václav Benda nebo Jiřina Šiklová.

Petr Macek jezdil i na pravidelná duchovně-vzdělávací setkání evangelických farářů nazývaná „Libštát“ (podle obce Libštát v Podkrkonoší, jednoho z míst konání tohoto setkání).

„V jednom případě nás tam na udání církevního tajemníka přepadli policajti. Všechno prohledali, vyslýchali nás, ale nic protistátního nenašli.“

V roce 1977 uvažoval o podpisu prohlášení Charty 77. Nakonec po poradě s Milošem Rejchrtem usoudil, že bude lepší, když to nepodepíše, aby mohl zůstat v kazatelské službě a být chartistům užitečný jinak.

„Také bych to asi těžko vysvětlovali rodičům Harriet, kdyby tím skončila naše misie.“ Američtí baptisté tradičně podporovali křesťanskou misii i v místech, kam by jinak na delší pobyt asi nevydávali.

Chartu Petr nicméně hájil i před vedením Bratrské jednoty baptistů, která byla představiteli režimu vyzvána, aby se od prohlášení distancovala:

„Kvůli tomu se svolala schůze kazatelů, kde se mělo podepsat prohlášení, že se od Charty distancujeme. Zeptal jsem se kolegů, jestli to prohlášení někdo četl, a řekl jsem jim: ‚Mám ho tady s sebou, mohu vám ho přečíst.‘ To ale nechtěli. Nakonec prosadili podpis nějakého prohlášení, které, jak jsem se později dozvěděl, bylo mezi církvemi údajně jedno z nejhorších. Já jsem byl jediný, kdo hlasoval proti, někteří se zdrželi hlasování.“

Každý rok, když žádal o vydání cestovního pasu, si ho StB předvolala k výslechu a nabízela mu spolupráci:

„Pokoušeli se mě zlomit. Prý: ‚Vy máte jakýsi zájem a my máme také jakýsi zájem.‘ Takže pokaždé jsme se rozešli s tím, že se asi nedomluvíme. Dělalí na mě ramena, co všechno nevědí o dění v našem

sboru. Ale to na mě neplatilo, takovýhle bubu. Věděl jsem, že to je nesmysl.“

Neobával se, že by mohl přijít o státní souhlas k výkonu duchovenského povolání, protože StB by asi nebyla schopna v jeho kázáních odhalit „politickou agitaci“.

Nejpozději v letech 1988–1989 se v prostorách pankráckého sboru Na Topolce konala setkání tzv. Podzemní univerzity bohemistiky, kde studovali například Alexandr Vondra, Petr Placák, Anna Šabatová či Petruška Šustrová. Hlavním organizátorem byl někdejší člen sboru Jan Hrabina, který tam též studoval. Petr Macek říká, že pouze poskytl prostor pro konání přednášek.

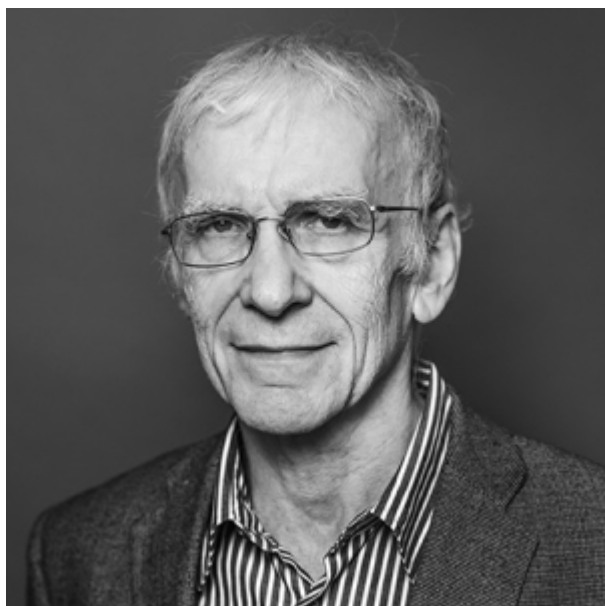
„Sbor o tom nevěděl, bylo to z hlediska vnitřního řádu komunity trošku nelegitimní,“ vysvětluje, „ale říkali jsme si, že to je pro dobrou věc. Členy staršovstva jsme tak informovali jen o tom, že tam bude po večerech někdo chodit. Především o tom ale nevědělo ústředí Bratrské jednoty baptistů.“

Zdroj:

www.pametnaroda.cz, Barbora Štastná

autorizováno Petrem Mackem

Petr Macek

doc. ThDr. Petr Macek, Ph.D.

doc. ThDr. Petr Macek, Ph.D. je docentem na katedře systematické teologie Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Jeho specializace jsou christologie, teologický odkaz „radikální reformace“, biblická a teologická hermeneutika, filosofická teologie, angloamerická teologická produkce. Jeho profesní životopis a kvalifikace jsou na stránkách Evangelické teologické fakulty [zde](#).

Štěpán Křivánek

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Česká republika](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj baptistických sborů](#)